

Svega nekoliko dana uoči isteka roka, bugarski je parlament produžio zakonski rok Komisiji za energetska i vodna regulaciju (KEVR) za određivanje novih cijena. Ovo odgađanje je predložio parlamentarni odbor zadužen za nadzor državne agencije, a posljedica je velikih napetosti koje su izazvali planovi povećanja cijene električne energije u zemlji. Distribucija struje u Bugarskoj u potpunosti je u rukama triju stranih monopolističkih korporacija od kojih je svaka zadužena za jedan dio zemlje. Njihovi monopoli su 2013. godine doveli do strahovitog povećanja cijena koje je pak dovelo do vala samoubojstava i prosvjeda, te naposljetku do privremene smjene aktualnog premijera Bojka Borisova.

Nakon dramatičnih događaja 2013. godine, KEVR-u je dana veća mogućnost nadzora cijena, no monopolističke kompanije nikada nisu sasvim pristale na taj nadzor svojih cijena te su tužile državu na međunarodnim sudovima za “zaštitu investitora”. Vlada je od početka godine pristupila izradi planova za postupno povećanje cijena. S obzirom na političku osjetljivost ovog pitanja kao i pritiske međunarodnih korporacija, država se odlučila sa svojevrsno kompromisno rješenje – cijena struje koju potrošačima naplaćuju strane kompanije je povećana za 1-3%, što je znatno manje od onog što su “investitori” tražili, no istodobno je za skoro 5% smanjena cijena struje po kojoj državne elektrane tvrtke struju distributerima.

Sužen manevarski prostor

Nastojeći da ne izazove ponovni val velikih protesta, a i da zadovolji zahtjeve kompanija, vlada je zapravo odlučila oštetiti vlastite tvrtke. Paradoksalno, s obzirom na imperative neoliberalnog upravljanja, direktor državne tvrtke koja prodaje struju distributerima (koji je pak preprodaju potrošačima) obećao je da će sljedeće godine tvrtka početi poslovati pozitivno. Kako bi pokušala sanirati rupu u državnom proračunu koji nastaje ovim pogodovanjem privatnim monopolistima, vlada se odlučila na uvođenje novog davanja za “dug društvu” odnosno ekološkog poreza za pojedine proizvođače. Iako između redaka, porez je očito odnosi na termoelektrane na ugljen Marica Istok u vlasništvu dviju američkih kompanija.

Nova regulacija struje, koja je trebala zadovoljiti distributere na štetu potrošača i državne kompanije tako je izazvala snažan protest privatnih proizvođača struje, kao i privatnog sektora općenito s obzirom na nešto veće povećanje struje koje je čekalo industrijske potrošače. Udruge poslodavaca čak su najavile da će organizirati prosvjed protiv novih cijena. To je po semu sudeći bio preveliki pritisak za premijera koji je brzo izrazio puno razumijevanje za brige privatnog sektora. Povećanje je naposljetku “odgođeno”, s neizvjesnim raspletom, a Borisovljev manevarski prostor je jako sužen. No to je izravna posljedica višedesetljetnih politika u kojima je i on sam sudjelovao.

Prepuštanje monopola i sklapanjem izrazito nepovoljnih ugovora sa stranim “investitorima” država je sama sebe lišila prihoda, dok je istodobno nastojala dramatično smanjiti državnu potrošnju i učiniti državne agencije profitabilnima. To su između ostalog i politike koje su dovele do snažne eskalacije siromaštva u Bugarskoj koja ne daje mnogo prostora za daljnje “mjere štednje” odnosno prebijanje tih gubitaka preko leđa radnika i ostalog stanovništva.
izvor: bilten.org